

Regional biblioteksplan

2025–2028

Regional biblioteksplan 2025–2028

Fastställd av Region Stockholms kulturnämnd, september 2024

KN 2024/493

“Kulturens betydelse för en växande och attraktiv Stockholmsregion där människor vill bo och verka är stor. Kulturens arenor ger människor med olika bakgrund möjlighet att mötas i upplevelser, utforskande och samtal, vilket bidrar till en ökad delaktighet och en positiv demokratisk samhällsutveckling”.

Kulturstrategi för Stockholmsregionen, sidan 6

Kontakt

regionbiblioteket.kultur@regionstockholm.se

www.regionstockholm.se/regionbiblioteket

Inledning

Stockholmsregionen har ett unikt och brett utbud av biblioteksverksamheter med olika uppdrag och huvudmän. Kommunerna erbjuder biblioteksservice på fler än 130 folkbibliotek runt om i länet. Därutöver finns bokbussar som stannar på flera hundra hållplatser, en bokbåt och annan uppsökande biblioteksverksamhet. Förutom kommunernas folkbibliotek och skolbibliotek finns i länet även universitets- och högskolebibliotek, olika specialbibliotek som Svenska barnboksinstitutets bibliotek, sjukhusbibliotek, resursbibliotek, folkhögskolebibliotek, samt Kungliga biblioteket, som är Sveriges nationalbibliotek.

I bibliotekslagens ändamålsparagraf (SFS 2013:801, § 2) anges att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. I lagens § 17 anges att kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Regional biblioteksverksamhet ska enligt bibliotekslagen främja verksamhetsutveckling, samarbete och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Den regionala biblioteksplanen är styrande för Regionbibliotek Stockholm och beskriver den inriktning som Region Stockholm prioriterar för åren 2025–2028.

Prioriterade målgrupper

Enligt bibliotekslagen ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, samt åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Folkbiblioteken ska även ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga. Regionbibliotek Stockholm ska genom sina insatser stödja folkbibliotekens arbete med de prioriterade målgrupperna.

Fokus under planperioden

Regionbibliotek Stockholm verkar genom såväl generella insatser som särskilt riktade insatser för att stödja folkbibliotekens arbete. Biblioteken har olika förutsättningar och det är viktigt med lyhördhet och dialog i regionbibliotekets arbete. Arbetet med läs- och skrivfrämjande är fortsatt angeläget, och sker under perioden inom planens samtliga insatsområden.

Under de kommande åren koncentreras arbetet inom tre områden som delvis kan överlappa varandra:

- Bibliotek som når nya användare
- Bibliotek som delar erfarenheter och skapar kunskap
- Bibliotek som arbetar hållbart och smart tillsammans

“Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

(Bibliotekslag, SFS nr: 2013:801, § 2)

Bibliotek som når nya användare

Folkbibliotek är viktiga platser för kultur och bildning, läsning och litteratur, och är öppna för alla utan krav på prestation. Uppdraget är att ge alla tillgång till biblioteksservice, och i Stockholms läns kommuner har biblioteken höga ambitioner och ofta ett tydligt uppdrag att nå ut till fler och bredda deltagandet. Att fler använder biblioteken ligger väl i linje med den regionala kulturstrategins insatsområde att öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet.

Regionbibliotek Stockholm prioriterar därför insatser, till exempel i form av projekt, som utgår från lokala förutsättningar och på olika sätt syftar till att folkbiblioteken ska nå nya användare.

Regionbibliotek Stockholm har god kännedom om olika metoder för kartläggning, projektplanering, samverkan och utvärdering som står till förfogande i folkbibliotekens utvecklingsarbete.

Regionbibliotek Stockholm ska

- erbjuda folkbiblioteken handledning och stöd i utvecklingsarbete,
- förmedla kunskap om metoder för att mäta och utvärdera biblioteksverksamhet,
- undersöka folkbibliotekens roller och funktioner för framtidens användare,
- initiera projekt tillsammans med folkbibliotek i länet som syftar till att biblioteken ska nå nya användare, samt
- förvalta och vidareutveckla verksamheten *Språktåget* genom material och arbetsmetoder för främjande av små barns språkutveckling.

Bibliotek som delar erfarenheter och skapar kunskap

För att dra nytta av bibliotekens olika utvecklingsarbeten erbjuder Regionbibliotek Stockholm arenor för erfarenhetsutbyte och kunskapsdelning.

Regionbibliotek Stockholm tar en aktiv roll och driver nätverk utifrån de målgrupper som folkbiblioteken särskilt ska prioritera: barn och unga, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska, samt personer med funktionsnedsättning. Andra tillfälliga arbetsgrupper kan finnas för att dela erfarenheter kring specifika frågor.

Regionbibliotek Stockholm förmedlar nyheter och information särskilt riktad till folkbiblioteken, genom ett nyhetsbrev och nätverk. En kontinuerlig bevakning av aktuell forskning inom biblioteks- och informationsvetenskap och angränsande fält, liksom dialog med lärosätena är en viktig del i arbetet.

Regionbibliotek Stockholm anordnar också fortbildning kring relevanta ämnen, allt från korta digitala föreläsningar till praktiska workshops. Inför varje verksamhetsperiod planeras ämnen och format för fortbildning utifrån omvärldsbevakning och de behov som folkbiblioteken uttrycker.

Regionbibliotek Stockholm ska

- erbjuda fortbildning i olika format kring aktuella ämnen,
- driva nätverk och möjliggöra arbetsgrupper som ger biblioteksmedarbetare tillfällen till erfarenhetsutbyte,
- arbeta strukturerat med informationsförmedling, bland annat genom ett kurerat nyhetsbrev,
- ta fram kunskapsöversikter och rapporter, till exempel i samarbete med lärosäten för biblioteks- och informationsvetenskap, samt
- arrangera konferensen *Barn, bibliotek och forskning*.

Bibliotek som arbetar hållbart och smart tillsammans

Bibliotekslagen anger att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka i syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser. För att svara mot ökande krav på de kommunala verksamheterna kan samverkan på resurskrävande områden ge förbättringar för biblioteksanvändare i hela länet. Regionbibliotek Stockholm erbjuder en arena där folkbiblioteken kan mötas kring samverkan inom de områden kommunerna efterfrågar och där regionbiblioteket kan ta en aktiv roll.

Regionbibliotek Stockholm deltar i nationella satsningar på biblioteksområdet, i dialog med bland annat Kungliga biblioteket och Statens kulturråd. Inom vissa områden finns också möjligheter till interregional samverkan kring biblioteksutveckling.

Regionbibliotek Stockholm ska

- leda en arbetsgrupp med bibliotekschefer som prioriterar insatser för samverkan,
- arbeta med regionala rekommendationer kring folkbibliotekens avgifter och regler samt andra gemensamma insatser i syfte att fortsätta harmoniseringsarbetet,
- ta fram faktaunderlag för biblioteken inom områden relevanta för analys och utveckling, till exempel statistik och GIS-kartor (geografiska informationssystem),
- samordna transporter av fjärrlån mellan kommunerna i länet, samt Finlands-institutets bibliotek och Mångspråkiga lånecentralen,
- driva en samsökningstjänst för länets bibliotekskataloger, samt
- i samverkan med intresserade kommuner möjliggöra driften av *Bokbåten* som varje vår och höst når ut till bofasta i ytter-skärgården med biblioteksservice.

